

ENSENYAMENT DE MESTRES EDUCACIÓ INFANTIL

TREBALL DE FI DE GRAU

EL TREBALL COOPERATIU COM A METODOLOGIA PER AFAVORIR LES INTERACCIONS SOCIALS EN L'ALUMNAT D'INFANTIL

Maria Martorell Sánchez

Tutor: Antoni Brosa Rodríguez

Tarragona, 31 de maig 2021

RESUM

El treball cooperatiu és un procés fonamental per a poder reconstruir les idees a partir del que l'infant escolta i discuteix amb el grup de treball, és a dir, amb els seus companys i companyes. Per la qual cosa també és important investigar si realment el treball cooperatiu millora les relacions socials entre l'alumnat. Aquest concepte s'hauria de treballar des de ben petits, és per aquest motiu, que aquest projecte tracta sobre una metodologia que pot millorar les relacions socials entre l'alumnat d'educació infantil, el treball cooperatiu.

Aquesta investigació està estructurada de la següent manera: primer de tot, el marc teòric on es fonamenta el concepte segons alguns autors; en segon lloc, el marc metodològic, on es representa la posada en pràctica amb l'alumnat d'infantil; en tercer lloc els resultats obtinguts d'aquesta investigació, i per últim les conclusions extretes.

L'objectiu general d'aquesta investigació és el següent: conèixer com es pot millorar la inclusió a través del treball cooperatiu. Aquest ha sigut formulat per l'observació d'algunes situacions de dificultats envers el grup-classe, com les relacions socials entre ells.

El tipus de metodologia emprada en aquesta investigació és mixta, ja que utilitzem una perspectiva qualitativa i quantitativa, perquè és possible en alguns casos extreure xifres a través d'una avaluació numèrica. Tot i això, la perspectiva qualitativa té més interès en el cas d'una implementació de treball cooperatiu. La principal eina que s'utilitza en aquest projecte és el programa "ClassDojo", ja que permet fer un seguiment total del grup i les activitats emprades.

Mitjançant les sessions i les observacions, s'ha pogut anar veient l'evolució de cada infant i de cada equip base, la qual al principi no anava molt ben encaminada, ja que es podien veure reflectits alguns problemes.

Finalment, es pot comprovar que tots els objectius marcats al principi de la investigació han sigut realment satisfactoris. És a dir, que el treball cooperatiu millora les relacions socials entre l'alumnat d'educació infantil.

Paraules clau: treball cooperatiu, inclusió, equips base, junts, relacions socials, evolució, expressar

RESUMEN

El trabajo cooperativo es un proceso esencial para poder reconstruir las ideas a partir de lo que el infante escucha i discute con el grupo de trabajo, es decir, con sus compañeros y compañeras. Por ello, también es importante investigar si realmente el trabajo cooperativo mejora las relaciones sociales entre el alumnado. Este concepto se debería trabajar desde pequeños, por este motivo, este proyecto trata sobre una metodología que puede mejorar las relaciones sociales entre el alumnado de educación infantil, el trabajo cooperativo.

Esta investigación está estructurada de la siguiente forma: primero de todo, el marco teórico donde se revisa el concepto según algunos autores; en segundo lugar, el marco metodológico, donde se representa la puesta en práctica con el alumnado de infantil; en tercer lugar, los resultados obtenidos de esta investigación; y, por último, las conclusiones que hemos obtenido.

El objetivo general de esta investigación es el siguiente: conocer cómo se puede mejorar la inclusión con el trabajo cooperativo. Este ha sido formulado por la observación de algunas situaciones de dificultad a lo que se refiere el grupo-clase, como las relaciones sociales entre ellos.

El tipo de metodología utilizada en esta investigación es mixto, ya que utilizamos una perspectiva cualitativa y cuantitativa, porque es posible en algunos casos extraer cifras por medio de una evaluación numérica. A pesar de ello, la perspectiva cualitativa tiene más interés en el caso de una aplicación de trabajo cooperativo. El principal instrumento que se utiliza en este proyecto es el programa “ClassDojo”, ya que permite hacer un seguimiento total del grupo y las actividades aplicadas.

Mediante las sesiones y las observaciones, se ha podido ir viendo la evolución de cada alumno y de cada equipo base, la cual al principio no iba muy bien encaminada, ya que se podían ver reflejados algunos problemas.

Finalmente, se puede comprobar que todos los objetivos marcados al principio del proyecto han sido realmente satisfactorios. Eso quiere decir, que el trabajo cooperativo mejora las relaciones sociales entre el alumnado de educación infantil.

Palabras clave: trabajo cooperativo, inclusión, equipos base, juntos, relaciones sociales, evolución, expresar.

ABSTRACT

Cooperative learning is an essential process to reconstruct ideas from what the infant hears and discusses with the workgroup, that is, with his companions. Therefore, it is also vital to investigate if cooperative work improves social relations among students. This concept should be worked from when they were young. For this reason, this project deals with a methodology that can improve social relations among pre-school students, cooperative work.

This research is structured as follows: first, the theoretical framework on which the concept is based according to some authors; secondly, the methodological framework representing the implementation with kindergarten students; thirdly, the results obtained from this research. And, finally, the conclusions are drawn.

The overall aim of this research is to find out how inclusion can be improved through cooperative work. This goal has been formulated by observing some problematic situations with the class group, such as social relationships.

The type of methodology used in this research is mixed, as we use both qualitative and quantitative because it is possible in some cases to extract figures through a numerical evaluation. However, the qualitative perspective is of more interest in the case of cooperative work implementation. The primary tool used in this project is the ClassDojo program, as it allows you to monitor the group and the activities used fully.

Through the sessions and observations, it has been possible to see the evolution of each child and each base team, which at first was not going very well, as some problems could be reflected.

Finally, it can be verified that all the objectives set at the beginning of the research have been satisfactory. That is, cooperative work improves social relationships among early childhood students.

Keywords: cooperative work, inclusion, grassroots teams, together, social relations, evolution, express

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	6
2. MARC TEÒRIC.....	7
2.1. Tipus de treball.....	7
2.1.1 Treball individual	7
2.1.2 Treball per projectes	8
2.1.3 Treball en equip.....	9
2.1.4 Treball cooperatiu	10
2.2 Del treball en equip al treball cooperatiu.....	15
2.3 La inclusió	16
3. MARC METODOLÒGIC	18
3.1 Punt de partida, pregunta d'investigació i hipòtesi.....	18
3.2 Objectius	19
3.3 Metodologia.....	19
3.4 Mostra/Població.....	20
3.5 Disseny.....	22
3.5.1 Temporalització.....	22
3.5.2 Seqüència didàctica.....	23
4. RESULTATS.....	39
5. CONCLUSIONS	45
6. BIBLIOGRAFIA.....	49
7. ANNEXOS	52

1. INTRODUCCIÓ

El treball cooperatiu és una de les coses que no es treballa del tot en algunes escoles. Aquesta metodologia de treball és molt important aplicar-la des de ben petits, perquè, si no s'aplica en els primers anys d'escola, al llarg del temps es podran observar algunes dificultats en els infants tant en àmbit educatiu com social. És per aquest motiu, que aquest projecte tracta sobre una metodologia que pot millorar les relacions socials entre l'alumnat d'educació infantil, el treball cooperatiu.

Durant les pràctiques es van detectar mancances en les relacions socials, el treball en grup i actituds en els infants. Per la qual cosa vam voler provar si aplicant la metodologia del treball cooperatiu i l'organització per equips base això millorava. I en aquest projecte és on es recull el seguiment científic.

Aquest projecte té com a finalitat a comprovar si, quan s'ha aplicat una metodologia de treball cooperatiu en un grup de P4, els infants tenen una millor cohesió-inclusió, i si milloren en l'aprenentatge. Es pot fer servir perquè els infants es motivin a l'hora d'aprendre i, sobretot, que se sentin còmodes dins del clima de l'aula, i a més, reconforta les ganes de vindre a l'escola.

La investigació està estructurada de la següent manera: primer de tot hi haurà el marc teòric que estarà compost per diferents apartats com ara: el treball cooperatiu en diferents punts de vista, un d'ells serà el de diferents autors com per exemple Pere Pujolàs (2002), perquè així enriqueix de nous conceptes aquest tema. Seguidament, s'introdueix de manera breu el concepte de la inclusió relacionant-la amb el treball cooperatiu, i, alhora, esmentant alguns autors. A continuació, seguirà el marc metodològic, que parteix des d'una hipòtesi principal i que, a partir d'aquesta, s'ha format diferents objectius tant generals com específics. També s'explica la metodologia que s'ha fet servir, la contextualització de la situació del grup-classe, una unitat didàctica composta per unes activitats dinàmiques realitzades en grup, els instruments que s'ha fet servir a l'hora de l'observació, i finalment, els resultats obtinguts.

La metodologia emprada en aquest projecte s'ha dut a terme de manera mixta (qualitativa i quantitativa), ja que s'ha realitzat per mitjà de dos instruments: el diari de camp i una enquesta final. El diari de camp s'ha fet per mitjà d'un programa que es diu "ClassDojo", però fent d'ell una altra versió adaptada a l'edat i a les necessitats dels infants, ja que en certa manera no hi estàvem del tot d'acord amb algunes metodologies que implanta com per exemple l'aprenentatge conductista. Al llarg d'aquest treball s'explicarà més detalladament en què consisteix i en els

annexos s'hi podrà veure algunes imatges d'ell. Pel que fa a l'enquesta, consisteix a fer un recull de dades en les quals es pugui observar uns resultats favorables, per demostrar si la investigació ha sigut bona o no.

Finalment, s'han valorat els resultats obtinguts comparant-los amb els resultats de l'enquesta i les observacions que s'han anat treballant durant tot el procés. Per així arribar a la conclusió de si els infants han millorat les seves relacions socials com a grup o si no s'ha produït cap canvi entre ells.

2. MARC TEÒRIC

2.1. Tipus de treball

2.1.1 Treball individual

Abans de començar amb un treball cooperatiu, és imprescindible que prèviament hi hagi un treball individual. El treball cooperatiu és un procés fonamental per a poder reconstruir les idees a partir del que l'infant escolta i discuteix amb el grup de treball, és a dir, amb els seus companys i companyes.

Un dels objectius més importants del treball individual, és estimular la capacitat de l'alumne d'aprendre per si sol, això significa que aprengui a aprendre. És important que l'infant sàpiga ser autònom, que conegui aquesta habilitat del que en diem autonomia per així poder fer front a les diferents situacions que se li plantegi i pugui resoldre-les per si mateix.

El moviment que anomenem conductisme, el creador del qual va ser John F. B. Skinner (1904-1990), fomenta aquest treball individual. Segons aquest autor, els individus operem d'acord amb el reforç (negatiu o positiu) o càstig (negatiu o positiu) que rebem de les nostres accions. Èticament, una conducta premiada serà una conducta correcta, i viceversa. El primer consisteix a reforçar el comportament positiu, és a dir, quan un infant fa alguna cosa positiva el mestre o la mestra li dóna un premi per haver-ho fet bé. Com que ha fet una cosa bona, la conseqüència o resposta és bona, llavors segur que l'infant ho tornarà a repetir, ja que ha rebut una cosa positiva. Aquesta resposta positiva ajuda als infants a créixer en harmonia, seguretat i amb una forta identitat pròpia. Un clar exemple seria a l'hora de donar gomets, quan el mestre o la mestra fa una pregunta i l'infant contesta bé, llavors passa a donar-li un gomet verd per haver-ho encertat. En canvi el reforç negatiu, consisteix a evitar o eliminar una conseqüència negativa.

Com per exemple, si l'infant no respon bé la pregunta el mestre o la mestra li posarà un gomet vermell assegurant que no ha respost bé la pregunta, de manera que l'infant en veure que no ha obtingut el gomet verd, veurà que no ho ha fet bé i potser a la pròxima ho dirà de manera correcta, per així arribar al seu objectiu i al comportament que vol el mestre o la mestra.

Per tant, és important que els infants dediquin una estona al treball individual, per així aplicar i consolidar aprenentatges. Però també per adquirir uns hàbits que són molt importants per a poder treballar en equip.

2.1.2 Treball per projectes

Aquesta metodologia de treball neix en el moviment del Constructivisme, promogut per especialistes en psicologia i educació de mitjans del segle XX, com per exemple Piaget o Dewey. Aquesta pràctica educativa aporta beneficis per als infants, estimula la participació activa i els motiva a aprendre, a descobrir i a què el seu aprenentatge sigui significatiu.

Es tracta d'un tipus de treball en què el tema d'interès sorgeix a l'aula, a partir del qual el mestre o la mestra ofereix als alumnes els recursos necessaris perquè pensin per ells mateixos. És un aprenentatge enriquidor, divertit i participatiu, perquè dona l'oportunitat als infants de decidir què volen treballar o aprendre. Després d'haver escollit un tema d'interès, els infants expliquen tot el que en saben per a construir els seus propis coneixements.

Alguns dels avantatges d'utilitzar aquesta metodologia són els següents:

- L'aprenentatge és significatiu, és a dir, el nou contingut es relaciona amb el que l'alumne ja sap.
- Els alumnes desenvolupen la seva autonomia a l'hora de prendre decisions i resoldre dubtes.
- El treball és interdisciplinari, perquè permet aprendre diferents competències i àrees.
- Hi ha un gran ús de les noves tecnologies.
- Es treballen valors com el respecte, la tolerància, solidaritat i el treball en equip.
- Aprenentatge cooperatiu, és a dir, procediments d'ensenyament que parteixen de l'organització de la classe en petits grups mixtos i heterogenis on els alumnes treballen conjuntament de manera coordinada per resoldre tasques acadèmiques i aprofundir en el seu propi aprenentatge.
- Els alumnes aprenen a pensar i a buscar informació d'un tema en concret.
- Mètode científic, els alumnes extreuen hipòtesis i conclusions.

- Millora les habilitats socials, com per exemple parlar en públic i saber escoltar.
- Afavoreix l'atenció a la diversitat.

2.1.3 Treball en equip

Primer de tot, per entendre què és el treball en equip, caldria saber què vol dir el terme "equip". Si busquem en el diccionari català, trobarem aquesta definició: "Grup de persones organitzat per a un objectiu determinat" (DIEC, s.d.) Dins d'aquest significat trobem dos conceptes bàsics als quals és important fer referència: l'organització i l'objectiu en comú. El primer es refereix al fet que les persones, encara que treballin juntes i en el mateix equip, si no hi ha una coordinació entre elles, ja no actuen com equip. I la segona fa referència al fet que aquest equip té una meta, és a dir, un mateix objectiu i, si es vol aconseguir, han de treballar junts i participar per a obtenir-lo.

En definitiva, aquest tipus de treball és una competència que tracta de cooperar i col·laborar en la realització de tasques en equip, és a dir en petit grup, per així arribar a una meta. Aquesta manera de treballar potencia les capacitats de cada individu, tant personalment com professionalment. Per a perseguir aquest objectiu comú, la motivació personal és la principal que farà que cada infant pugui desenvolupar al màxim aquestes capacitats.

El treball en equip a l'aula comporta unes justificacions del seu ús que es basen en arguments de tipus sociològic i ètic-democràtic, com per exemple de caràcter relacional, d'integració social, motivacional i d'autoestima. De fet, estudis realitzats als Estats Units per Forman i Cazden (1984) comenten que han centrat tradicionalment la seva atenció en el valor de les interaccions entre iguals per a la socialització del comportament i la personalitat, i han tractat menys el valor que té per a l'aprenentatge intel·lectual.

El corrent psicològic, pedagògic i filosòfic anomenat Constructivisme, segons el qual l'aprenentatge es forma a través del pas d'informació entre persones, per tant el més important en la construcció del coneixement és rebre interacció, en aquest cas, entre infants.

A més a més, el Constructivisme social es refereix al fet que els factors importants no són els materials, sinó les normes, les idees, els coneixements i la cultura, destacant el paper de les idees col·lectives o intersubjectives i la comprensió sobre la vida social (Finnemore i Sikkink, 2001).

Cousinet (1969) situava el treball en grup en un primer pla en el seu plantejament didàctic, considerava que hi havia tres aspectes que anaven molt lligats: la llibertat, el treball en grups i les possibilitats d'activitats. Aquest pedagog renovador va preocupar-se per perfilar aquesta proposta de treball integral a classe.

És un mètode que requereix una preparació específica tant de l'espai com del tipus de material, o de la composició de grups, i en què la consigna del mestre només ve després d'haver organitzat la infraestructura necessària perquè els grups puguin desenvolupar les seves tasques. Els infants, que estan en petits grups, han d'organitzar-se de forma adient per poder fer la tasca escollida. Per últim, el paper del mestre passa a ser totalment de seguiment i d'observació dels infants, per així avaluar-ne la feina feta.

2.1.4 Treball cooperatiu

Segons Pere Pujolàs (2002), el treball cooperatiu se sosté en dos pressupòsits. En primer lloc, l'aprenentatge requereix la participació directa i activa dels infants que formen la comunitat. Ningú pot aprendre per un altre, sinó que el pot ajudar a aprendre. La motivació és un tret fonamental en aquest tipus d'aprenentatge, ja que només aprenem el que volem aprendre. L'altre pressupòsit fonamental és la cooperació, l'ajuda mútua, si es donen de manera correcta, ens permeten aprendre més coses i aprendre-les millor. Com bé diu una metàfora de Johnson, Johnson i Holubec (1999): "Com els alpinistes, els alumnes escalen més fàcilment els cims de l'aprenentatge quan ho fan formant part d'un equip cooperatiu" (1999, pàg. 70).

Per Johnson et al. (1999), la cooperació consisteix a treballar junts per assolir objectius comuns. En una situació cooperativa, els individus procuren obtenir els resultats que siguin beneficiosos per a ells mateixos i per a tots els altres membres de l'equip. L'aprenentatge cooperatiu és l'ús didàctic de grups reduïts en els quals els alumnes treballen junts per maximitzar el mateix aprenentatge i el dels altres.

Per tant, podem dir que el treball cooperatiu és una metodologia en la qual s'organitza l'aula en grups menuts i heterogenis que treballen de manera coordinada per aconseguir un objectiu en comú. Per aconseguir-ho és essencial que els equips s'elaborin atenent a criteris determinats que permeten un desenvolupament d'estructures cooperatives.

2.1.4.1 Pre-requisits per al treball cooperatiu

Per a poder dur a terme un aprenentatge cooperatiu, han d'existir dos tipus de requisits: el cognoscitiu i el didàctic. Perret-Clermont (1984) remarca que en una interacció s'han de donar uns determinats pre-requisits perquè es doni una reestructuració cognoscitiva:

1. S'ha de tenir una competència mínima per part de l'alumne, entesa com a competència social que qualsevol necessita per a comunicar-se amb els seus companys i companyes.
2. L'alumne ha d'haver adquirit cert nivell de competència perquè la seva participació li origini un progrés en el seu desenvolupament.

Aquests dos tipus de pre-requisits es troben relacionats entre si, perquè cal que l'alumne disposi d'unes determinades competències cognoscitives per a poder participar en la modalitat d'interaccions socials que se li proposi, amb la finalitat que aquesta li generi una reestructuració cognoscitiva. Aquesta evolució permetrà en un futur la participació de l'alumne en altres interaccions que li aportaran nous progressos. Tot això també coincideix amb el model de desenvolupament en espiral de Piaget (1969).

D'altra banda, hi ha els pre-requisits didàctics. La posada en funcionament d'un treball realitzat per petits grups modifica la funció del mestre, en relació amb altres situacions didàctiques:

- Pel que fa a la mestra:
 - S'accentuen determinades funcions, com per exemple l'organització del treball i de relacions.
 - Exerceix un rol més complex que en una situació de classe més corrent.
 - L'atenció s'ha d'adreçar en doble direcció: la d'organitzador i l'assistencial.
- Pel que fa als petits grups:
 - Es caracteritzen pel seu funcionament o tipus de treball, no pas per la seva relació prèvia.
 - Els objectius de cada membre del grup s'han de trobar relacionats, és a dir, cadascú només pot assolir el seu objectiu si i només si els altres aconsegueixen els seus.
 - El tipus de feina s'ha de centrar en elaboracions o tasques d'aplicació en els alumnes, per sobre d'activitats manipulatives o mecàniques.
 - Ha de tenir un nivell heterogeni, tant pel que fa al sexe com pel nivell acadèmic i l'edat. Això portarà punts de vista diferents, que tindran una finalitat de nou progrés a cada membre.

- El nombre de membres de cada grup es farà en funció que es pugui garantir al màxim les possibilitats d'intervenció i d'interacció.

2.1.4.2 Equips d'aprenentatge cooperatiu

Cada equip d'aprenentatge té les seves pròpies característiques, ja que cada individu és diferent. Però en general ha de complir unes condicions perquè hi hagi un bon treball i ambient. I que tinguin com a finalitat aprendre junts i que s'ajudin entre ells.

Les condicions generals serien les següents:

- La unió: aprendre junts, ajudar-se entre ells. No existeix la competitivitat de veure qui és el que en sap més, sinó que cadascú aprengui el que pugui. Així formen una petita comunitat d'aprenentatge.
- No hi ha diversitat, és a dir, tots tenen una relació d'igualtat. Ningú és superior als altres, tots donen i reben.
- No ser dependents ni independents, sinó interdependents. Això significa que es necessiten mútuament uns als altres per ser el que són i assolir el que pretenen. En un equip cooperatiu, el que afecta un membre del grup els importa als altres.
- La relació que s'estableix entre els membres està caracteritzada per l'ajuda mútua.
- Es crea un lligam afectiu, a causa de tots els punts explicats anteriorment, al cap d'un temps es desenvolupa una relació d'amistat. L'equip aconsegueix el seu objectiu sempre que tots els membres progressen en l'aprenentatge, si no no seria un equip d'aprenentatge cooperatiu.

Com bé hem mencionat anteriorment, cada equip és diferent, i se'ls pot assignar un grau de treball més elevat o més baix. Contra més elevat sigui el nivell, més es podrà mostrar l'aprenentatge cooperatiu.

En algun cas, hi pot haver infants que no acceptin la proposta i la rebutgin, només pel fet que hi hagi altres alumnes que treballen menys que ells o que no es porten bé amb ells. Llavors prefereixen treballar tots sols, és a dir, fer treball individual.

També hi ha mestres que creuen que aquesta estratègia o estil d'aprenentatge no funciona del tot bé, només perquè han tingut una experiència en què el seu grup-classe no han sabut gestionar-ho correctament. En aquest cas, es confon la manera de treballar més tradicional de fer treballs en equip i la proposta d'equips de treball cooperatius.

Dins d'aquests grups d'aprenentatge existeixen uns elements fonamentals en la relació dels membres de l'equip. L'agrupament dels alumnes s'ha de fer en diferents formes d'equips, fonamentalment heterogenis: diversitat i complementarietat dels membres d'un equip (Putman, 1993; Johnson i Johnson, 1997; Johnson et al., 1999).

Un equip no es pot improvisar, els alumnes no adquireixen de cop i volta i de forma espontània les habilitats socials que es necessiten per treballar en equip. Per tant, quan s'aconsegueix que un equip funcioni, no convé modificar-lo. Per això el grup-classe s'ha de dividir en petits grups, és a dir, entre tres i sis infants. A més, com bé s'ha explicat anteriorment, han de ser heterogenis i com més estables millors. Això és el que s'anomena equip base. D'altra banda, sempre és bo que els infants es relacionin entre tots en algun moment o altre.

També existeixen els equips esporàdics, és a dir, els que no són estables. Poden durar des d'una sessió de classe, o menys, fins a unes quantes sessions. A més, poden ser homogenis o heterogenis.

I, finalment, tenim l'equip d'experts, format per un membre de cada un dels equips de base que treballen junts durant algunes sessions per especialitzar-se. El nom d'experts, fa referència a algun coneixement, tècnica o procediment que després cada un d'ells explicarà i ensenyarà als companys de l'equip base.

El més important dels equips és la seva composició, i és essencial que sigui heterogènia. Cal que els membres d'un equip siguin diversos i es complementin els uns als altres. En un equip cooperatiu, cada membre és diferent i aporta unes habilitats que complementin amb altres habilitats dels membres del grup. La diversitat, en alguns casos, es té com un concepte negatiu, però no és així, sinó que són diferents punts de vista, diferents maneres de raonar, de pensar, diferents habilitats. Tot això és el que fa que un equip sigui més competent.

L'heterogeneïtat dels equips, la diversitat dels membres d'un mateix equip, és una font de nous coneixements i un estímul per a l'aprenentatge. Perquè aquest equip sigui capaç de treballar en equip, de forma cooperativa, han de dominar una sèrie d'habilitats socials, que esdevenen una sèrie de condicions fonamentals per al treball en equip.

Johnson et al. (1999) van assenyalar aquestes quatre habilitats socials com a condicions fonamentals per poder treballar en equip, més concretament, per poder anar progressant en l'habilitat social més àmplia que és el treball en equip:

1. Que els membres de l'equip es coneguin i confïin els uns en els altres.

2. Que es comuniquin amb precisió i claredat.
3. Que s'acceptin, es facin costat i s'animin mútuament.
4. Que solucionin els conflictes de forma constructiva.

Sobre aquest darrer aspecte, Fabra (1992) fa referència a algunes actituds que ens podem trobar en una resolució de conflictes en un grup. Se'n poden diferenciar tres:

- Guanyar-perdre: descansa el convenciment dels membres dels grups que els uns no poden guanyar llevat que els altres perdin.
- Perdre-perdre: quan hi ha un conflicte, tothom hi perd i, per tant, l'única cosa que es pot fer és intentar perdre-hi tan poc com es pugui, o en tot cas perdre-hi una mica menys que els altres.
- Guanyar-guanyar: consisteix a abordar un conflicte considerant que si uneixen les seves forces a les dels altres grups i no les dirigeixen uns contra els altres, sinó a favor d'una resolució creativa i satisfactòria del problema, és possible que la trobin i que tots puguin guanyar.

L'última actitud és la que s'hauria de treballar tant en adults com en adolescents i infants. És la que costa més de treballar, ja que el més vist és que un guanyi i l'altre perdi, però aquesta no és la solució, i si es treballa que s'ha de cooperar per a poder resoldre junts un conflicte tots surten guanyant.

2.1.4.3. Tutoria entre iguals (TEI)

Aquest programa és una estratègia per a treballar la convivència escolar, és una mesura que s'utilitza per a evitar la violència i l'assetjament escolar. Té un caràcter institucional i hi participa tota la comunitat educativa. És fonamental per a incentivar la participació, conscienciació, prevenció i desenvolupament de programes d'intervenció en la convivència del centre educatiu. A mesura i de manera indirecta, es treballa contra la desmotivació i el fracàs escolar, personal i social.

La Tutoria entre iguals és una estratègia o una tècnica d'aprenentatge cooperatiu. Pot ser utilitzada de manera molt eficaç per a ensenyar i aprendre a treballar per parelles i algun aprenentatge. Com explica Parrilla (1992), van identificar diferents fases o moments en el seu desenvolupament. S'ha comprovat que, perquè les sessions tinguin èxit, s'han de complir una sèrie de condicions:

1. Cada sessió ha de ser molt estructurada

2. El contingut ha de tenir continuïtat amb el que es treballa
3. S'ha de garantir l'aprenentatge de cada contingut
4. Les sessions han de ser curtes (30' aproximadament)

2.2 Del treball en equip al treball cooperatiu

Quan parlem de treball en equip ens referim al treball en grups reduïts, en activitats on es vol que predomini l'aspecte relacional entre alumnes i amb pautes de treball més flexibles. Tot i això, el comportament dels alumnes és influenciat segons el tipus d'activitat i l'organització de l'aula. Contràriament, el treball cooperatiu transforma el treball en petit grup, millorant-lo de manera qualitativa, i pot modificar l'organització i el desenvolupament general de l'aula.

Una interacció de treball cooperatiu cal que es reguli amb un important grau de formalització, respecte a la composició del grup i a la seva grandària. La tasca s'ha de realitzar de manera cooperativa, ja que cada alumne ha de disposar dels recursos, materials i orientacions necessàries per executar la part del treball que li correspon. El principi de funcionalitat consisteix a poder accedir als recursos que es requereixen per a poder desenvolupar amb el màxim d'eficàcia la tasca personal.

El principi de control també hi és present en el treball cooperatiu, però va referint tant al control dels alumnes com a la del treball. En aquest sentit, accentua més la finalitat de seguiment del treball i de la interacció cooperativa entre alumnes.

Per últim, l'organització mixta i heterogènia dels grups i la modalitat de plantejament i resolució de les tasques segons el principi de cooperació ressalta la presència efectiva del principi de socialització.

Les diferències entre aquests dos tipus de treball no es mostren només quan parlem de principis, sinó que també es diferencia a l'hora de mostrar l'actuació del mestre, més concretament en l'atenció, a l'hora de treballar en aquests dos tipus de treballs. La raó que explicaria aquesta diferència del docent és que l'organització cooperativa dels alumnes afecta també a l'organització del seu treball i activitats en el conjunt de l'activitat de classe i les actituds personals de responsabilització respecte a l'activitat.

A continuació, presentem una sèrie de principis que diferencien un treball de l'altre

Treball en grup (TG)	Treball cooperatiu (TC)
Principi d'informalitat	Principi de formalització
Principi de lliure actuació	Principi de cooperació
Principi d'economia	Principi de responsabilització
Principi de control	Principi de funcionalitat.
	Principi de control, referit a alumnes i treball
	Principi de socialització

2.3 La inclusió

La inclusió és més que un mètode, una filosofia o un programa d'investigació. És una forma de viure. Està relacionada amb el "viure junts" i amb "l'acollida als diferents".

Els educadors hem de reclamar i lluitar per un sistema públic d'educació que proporcioni una educació de qualitat i la igualtat per a tothom.

Nosaltres optem pel camí de la inclusió. El punt de partida d'aquest camí consisteix a acceptar tothom: educar tots els nens i nenes en aules i comunitats corrents. És el millor camí.

(Jack Pearpoint i Marsha Forest 1999, pàg. 17)

Seguint Pearpoint i Forest (1999), podem definir l'escola inclusiva com una acollida als diferents infants, en què l'educació sigui de qualitat i amb igualtat per a tots els infants, en què s'adoptin les mesures necessàries per a facilitar aquesta educació. El seu objectiu és que l'escola contribueixi a adquirir les possibilitats de cadascú, totes les habilitats socials que siguin necessàries per ser, viure i conviure. Es tracta de fer infants competents, però no competitius, sinó cooperatius. Amb aquest concepte s'insisteix en la necessitat de formar una personalitat autònoma i crítica.

L'escola inclusiva mesura l'èxit, és a dir, la seva eficàcia i la seva qualitat, per la capacitat d'afegir alguna cosa que sabien i al que eren els alumnes en entrar-hi, fins al màxim de les seves possibilitats. Una escola així, complirà la característica de qualitat en la mesura que sigui capaç

d'atendre tothom, siguin quines siguin les seves necessitats educatives, i aconseguixin que tots aprenguin alguna cosa. Per això, aquesta escola acull a tothom i no rebutja a ningú.

La manera de treballar de l'escola inclusiva consisteix a buscar mètodes, estratègies i maneres d'organitzar la classe que li permeti atendre junts alumnes diferents, amb la intenció que cap surti perjudicat. Volen trobar mètodes que permetin ensenyar més a més alumnes sobre els continguts de diferents assignatures.

D'altra banda, en aquesta escola inclusiva hi apareix el concepte de diversitat. És una cosa natural i enriquidora, i per això cal trobar la manera d'entendre-la adequadament i potenciar les diferències que ens fan singulars, fent un equilibri amb les desigualtats.

La diversitat no és única, sinó que hi ha més d'un tipus de diversitat. N'hi ha una que fa que els alumnes siguin simplement diferents, singulars. En canvi, un altre tipus de diversitat fa que es compensi la desigualtat i s'hagi de lluitar: és la que es deriva la injustícia amb relació a les oportunitats dels altres. En solució a aquesta última, l'escola inclusiva és la que es preocupa d'organitzar l'heterogeneïtat perquè sigui profitosa, educativament parlant, per a tothom.

Stainback (2001) defineix l'educació inclusiva com el procés pel qual s'ofereix a tots els infants, sense distinció de discapacitat, raça o qualsevol altra diferència, l'oportunitat de continuar sent membres de la classe ordinària i d'aprendre dels companys, i juntament amb ells, dins l'aula.

L'escola ha de ser un lloc on els infants, els mestres i tots els altres membres de la comunitat, volen anar, perquè, d'una banda, s'hi troben bé i, de l'altra, s'hi senten segurs. Fent referència al Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, les escoles han de concretar una sèrie de mesures i suports (Generalitat de Catalunya, 2017).

Les mesures són actuacions organitzades pels centres per a poder reduir les barreres d'accés a l'aprenentatge i la participació, per a facilitar el progrés de tots els alumnes, prevenir les dificultats de l'aprenentatge i assegurar una millor relació entre les capacitats dels alumnes i el context educatiu.

D'altra banda, tenim els suports, que són recursos personals, metodològics i materials, també inclouen els ajuts contextuais i comunitaris que els centres utilitzen. Els suports permeten aconseguir que les mesures planificades siguin efectives i funcionals, i que contribueixin a assolir l'èxit educatiu de tots l'alumnat.

Algunes de les mesures i suports que s'adopten són les següents:

- Universals:
 - Permeten flexibilitzar el context d'aprenentatge
 - Proporcionen estratègies per a minimitzar les barreres d'accés
 - Garanteixen l'aprenentatge significatiu, la convivència, el benestar i el compromís de tota la comunitat educativa
 - Van adreçades a tots els alumnes
- Addicionals:
 - Actuacions educatives que permeten ajustar la resposta educativa de forma flexible i temporal (focalitzant la intervenció educativa en aquells aspectes del procés d'aprenentatge i desenvolupament personal que poden comprometre l'avenç personal i escolar).
 - Va adreçat als alumnes que tenen circumstàncies personals singulars o de vulnerabilitat.
- Intensius:
 - Actuacions educatives extraordinàries adaptades a la singularitat dels alumnes amb NEE, que permeten ajustar la resposta educativa de forma transversal, amb una freqüència regular i sense límit temporal.
 - Va adreçat als alumnes amb una necessitat educativa especial (NEE).

3. MARC METODOLÒGIC

Per dur a terme aquesta investigació, abans, però, determinarem tots els aspectes metodològics que hem tingut en compte a l'hora de confeccionar la investigació i la implementació que proposem.

3.1 Punt de partida, pregunta d'investigació i hipòtesi

Pel que fa al tema escollit, va ocórrer durant les pràctiques de 4t de carrera on vam poder observar algunes situacions complicades entre els alumnes de la classe. I això va generar alguns dubtes essencials, com, per exemple: *“Per què no es porten bé com a grup?”*, *“Per què no saben treballar en grup?”* o *“Com és que no hi ha inclusió?”*. Per diferents moments o situacions que vam viure amb ells, vam poder veure que tenien una gran dificultat a l'hora d'actuar o de treballar com a grup.

A partir d'aquestes preguntes, és quan vam proposar que treballessin des de la metodologia del treball cooperatiu amb ells, perquè és una tècnica de treball que s'hauria d'implantar més a les escoles, des de ben petits, perquè, sinó, a la llarga, es van veient aquests petits problemes que generen que la classe no funcioni com a un grup sol. És a dir, la nostra hipòtesi és que a partir de la implementació del treball cooperatiu hi ha una millora en el treball dels infants i una millor relació en el grup.

Per a poder fer la recollida de dades i així poder demostrar la millora dels infants com a grup, vam implementar una sèrie d'activitats on s'utilitza aquesta metodologia i, a partir d'aquí, durant aquest procés, vam realitzar un diari de camp i una enquesta als alumnes, més concretament, als equips base.

3.2 Objectius

Després d'haver-nos formulat les preguntes esmentades en l'apartat anterior, ens vam proposar una sèrie d'objectius que suposen una millora d'aprenentatge per mitjà del treball cooperatiu. Aquests, estan pensats per assolir-se en un procés temporal extens, ja que en un dia no es pot veure el canvi i la millora que suposa l'objectiu principal del projecte plantejat.

L'objectiu general d'aquesta investigació és el següent:

- Conèixer com es pot millorar la inclusió a través del treball cooperatiu.

Per tal d'aconseguir aquest objectiu fonamental prèviament formulat es plantegen una sèrie d'objectius específics:

- Esbrinar l'impacte que tenen en el grup les activitats per a treballar cooperativament.
- Analitzar com es sent l'alumnat treballant cooperativament.
- Comparar les relacions entre els membres de la classe abans i després de treballar cooperativament.

3.3 Metodologia

El tipus de metodologia emprada en aquest projecte és mixta ja que adoptem una perspectiva qualitativa i quantitativa, perquè és possible en alguns casos extreure xifres a través d'una avaluació numèrica. Tot i això, la perspectiva qualitativa té més interès en el cas d'una implementació de treball cooperatiu. Tal com diu Arnal (2003), la metodologia qualitativa es basa a comprendre i interpretar la realitat, els significats i les intencions de les persones, a més l'investigador s'implica. Precisament, un dels beneficis més importants de la cooperació està

relacionat amb aspectes poc quantificables i més relacionats amb el vessant emocional, sentimental i social de l'alumnat, un aspecte molts cops descuidat. Ens interessa més verificar com s'han sentit, el canvi que això ha produït en ells i que s'expressin i parlin els uns amb els altres, que no una xifra. I amb aquest projecte és el que hem volgut plasmar.

Per a dur a terme aquest projecte hem utilitzat diverses eines per a fer un seguiment del treball. La principal és l'eina que utilitzen diversos mestres amb els seus alumnes que és el programa "ClassDojo". Aquest consisteix a fer partícip als integrants de la comunitat educativa, juntament amb la participació de les famílies. En aquest programa, es van penjant coses o activitats que es van fent a classe, també es poden compartir fotografies perquè les famílies ho vegin i estiguin al dia de l'educació dels seus fills. També hi ha un apartat on el mestre pot pujar alguna tasca que han de fer els alumnes a casa, i ells mateixos la poden penjar un cop la tinguin feta. És una bona manera d'integrar les TIC en l'educació i que es responsabilitzin ells mateixos de les seves coses. Normalment, es dedica un temps a l'aula perquè els alumnes facin fotografies del que fan i ells mateixos ho penguin mitjançant les tauletes.

Personalment, en veure que els alumnes amb qui fem aquest projecte són petits, i que tampoc es disposa de tauletes per a deixar a cada infant, es va pensar a portar-ho a un àmbit més vivencial. Volem plasmar en una cartolina la simulació de la classe on cada infant té el seu propi monstre, ja escollit prèviament. Llavors fem un racó a la classe on hi ha coses del treball cooperatiu i plasmem el programa en aquell racó. Tot i això, es va utilitzant vídeos i eines que proporcionen el programa perquè sigui més visual.

La mestra va penjant fotografies i activitats que fa a l'aula, per així compartir amb les famílies el que es va fent. En aquest projecte, però, no se les ha implicat. A partir d'aquí, es va utilitzant el "ClassDojo" com a eina o recurs d'avaluació continua de cada activitat i per la creació d'un diari de camp, en el que es va apuntant el que es fa cada dia i com havia anat.

3.4 Mostra/Població

El centre implicat en aquest projecte és un centre concertat d'infantil, primària i secundària de Tarragona. Està ubicat en una zona molt cèntrica de la ciutat, pròxima als carrers principals comercials i serveis. Està envoltada d'edificis i just a un costat té un altre col·legi amb el qual es toquen els patis, paret amb paret. La majoria de famílies que viuen en la zona tenen un nivell econòmic mig i l'índex de migració a la zona és bastant baix.

Aquesta escola no dona una importància rellevant al treball cooperatiu, ja que el tracten molt per sobre i una possible causa d'això pot ser per la formació dels mestres. Molts dels membres de la comunitat educativa tenen molta experiència i fa molts anys que treballen allí, per això és possible que es doni una educació més tradicional i no tan innovadora com és el cas del treball cooperatiu. És per això que en aquest projecte es vol plasmar els canvis evolutius del grup-classe utilitzant aquest tipus de metodologia.

La classe on s'executa aquest projecte és la Pera, formada per alumnes de P4, és a dir, alumnes entre 4-5 anys. Està formada per 24 alumnes, 11 nens i 13 nenes. La tutora de la classe és una mestra veterana i molt activa. És molt pacient i molt poques vegades aixeca la veu, però sap imposar-se davant del grup.

Pel que fa al grup, és un grup bastant dispers i complicat de portar. Hi ha alguns dels infants que no es porten del tot bé, perquè sempre volen cridar l'atenció, com a resultat fa que la classe com a grup no funcioni, per aquests tres o quatre infants. És un grup que a l'hora de posar-se a treballar, s'hi posa encara que en algunes ocasions els hi costi més. Però, al contrari, quan és hora de fer activitats conjuntes no saben treballar en grup, sinó que cadascú actua lliurement i no es respecten mútuament. En cas que hi hagi algun infant que necessiti ajuda, molt poques vegades s'ofereixen per ajudar-lo. També s'ha pogut observar que a l'hora del pati, hi ha rebutjament per part d'alguns infants cap a algun altre, és a dir, que tampoc hi ha acceptació o inclusió.

L'any passat, quan feien P3, la mestra necessitava molt de suport perquè era molt complicat fer activitats amb ells, ja que entre tots no hi havia manera que tinguessin un comportament acceptable. No seguien les normes, no estaven quiets quan ho havien d'estar, no feien cas, etc. Però la mestra va notar alguns canvis positius de P3 a aquest any. Tot i això, havien de millorar en un terme que és molt important, el treball cooperatiu.

Durant aquest projecte la classe està organitzada per equips base (annex 2), seguint diverses estratègies per afavorir i millorar les relacions socials entre els alumnes. En aquest cas, està formada per sis equips base de quatre alumnes cadascun. Cada equip base té un nom i cada membre té una funció diferent dins l'equip, com per exemple: el que reparteix el material, el que fa de portaveu, el que s'encarrega del silenci quan el grup està parlant, etc. D'aquesta manera cadascú aporta alguna cosa per l'equip i fan que funcionin més bé.

3.5 Disseny

Segons Sarramona (1991), la investigació és el procediment pel qual s'arriba a un coneixement científic. Però no existeix un mètode segur per eliminar l'error en l'elaboració i validació de les teories científiques. El procediment és relatiu segons cada moment històric i, a més, depèn de la naturalesa del coneixement que es tracti d'aconseguir.

En aquesta mateixa línia, Bisquerra (2009) exposa que la investigació educativa és un conjunt sistemàtic de coneixements sobre la metodologia científica aplicada a la investigació de caràcter empíric sobre els diferents aspectes relacionats amb l'educació. Això vol dir que la investigació educativa és un conjunt de coneixements que es basen en l'experimentació. La investigació educativa la condicionen tres requisits:

1. Es produeix mitjançant mètodes d'investigació.
2. El seu objectiu principal se centra en el coneixement científic de l'educació amb la finalitat d'arribar a una solució dels problemes, una millora en la pràctica i en el progrés de les institucions educatives.
3. Assegurar la importància del coneixement de forma sistemàtica i organitzada.

No obstant això, la investigació ajuda als docents en la pràctica, com a l'hora de prendre decisions. Com deia Forner Martínez (2000), la investigació en educació pot plantejar-se des de diferents punts de vista estretament relacionats: investigar sobre l'educació, investigar per a l'educació o investigar en educació.

La investigació educativa, avui en dia, suposa un gran paper per a la nostra societat perquè és essencial per viure i créixer com a éssers humans, i sobretot, en l'etapa d'Educació Infantil, que com bé exposen De Moya i Madrid (2015), requereix una gran importància i protagonisme en la nostra societat donat que, no només constitueix una etapa inicial de l'Educació, sinó que implica una manera d'entendre aquest concepte en si mateix. Defineixen Educació Infantil com a una etapa educativa on s'aprèn a aprendre, s'aprèn a fer, a conviure i a ser.

Per tant, aquest projecte que es du a terme on participen alumnes d'educació infantil i una mestra, suposa una investigació que requereix un seguiment i un procés evolutiu.

3.5.1 Temporalització

Després d'aprofundir la recerca, es va procedir a crear activitats de treball cooperatiu que més s'adaptessin a l'edat i a les necessitats dels infants. Un cop escollides les activitats, es va començar a planificar tot el projecte. S'ha optat per la temporització següent:

SESSIONS	DIA I HORA
1a sessió	3 de febrer a les 15:00 h
2a sessió	11 de febrer a les 9:00 h
3a sessió	17 de febrer a les 15:00 h
4a sessió	24 de febrer a les 15:00 h
5a sessió	25 de febrer a les 9:00 h
6a sessió	10 de març a les 15:00 h
7a sessió	11 de març a les 9:00 h
8a sessió	24 de març a les 15:00 h
9a sessió	25 de març a les 9:00 h

Per tal de fer un seguiment de les sessions, es va avaluant cada dia sobre l'activitat que s'ha dut a terme el dia previst. Així també creant un diari de camp sobre tots els aspectes importants i a tindre en compte per a una avaluació final, i poder observar els canvis evolutius en el grup-classe.

3.5.2 Seqüència didàctica

La dinàmica per a dur a terme aquest projecte ha estat mitjançant activitats en les quals interactuen entre ells i agafen més confiança. Per això s'ha volgut realitzar una seqüència didàctica. Aquesta es compon de diferents elements com per exemple: les àrees i continguts, i finalment, cada activitat amb la seva explicació, els seus objectius, materials corresponents, espai, i criteris d'avaluació juntament amb els indicadors.

La temporització d'aquesta seqüència didàctica s'ha esmentat en el punt anterior, però abans de poder planificar cada una de les sessions, prèviament s'ha preparat la classe de manera estratègica per a poder afavorir aquesta investigació (annex 1). Aquesta estratègia té a veure amb els equips base, que han estat explicats en el marc teòric citant a Putman (1993); Johnson i Johnson (1997); Johnson et al. (1999).

Per tal que els equips base estiguin organitzats d'una manera heterogènia i tenint en compte les capacitats i habilitats de cada infant, també s'han tingut en compte les relacions socials entre ells, de manera que afavoreixi a la conducta de cadascun d'ells envers els altres i, sobretot, a què hi hagi una inclusió a la classe.

És important que, per a dur a terme aquesta investigació, hi hagi una motivació pels infants a l'hora d'aprendre. És per això que he volgut utilitzar el programa "ClassDojo", explicat anteriorment, per afavorir aquesta motivació.

3.5.2.1 Àrees i continguts

Les àrees i els continguts que es treballaran en la implementació didàctica proposada seran:

Descoberta d'un mateix i dels altres:

- Associació de causes i conseqüències.
- Relacions comunicatives amb adults i companys.
- Sentiment de pertànyer al grup.
- Compromís de participar en projectes compartits.
- Disposició per a la resolució de conflictes i la presa de decisions, treball en grup.
- Participació en la cura i el manteniment d'objectes i espais col·lectius.
- Exercitació progressiva d'hàbits que afavoreixin la relació amb els altres: cura, atenció, escolta, diàleg i respecte.
- Iniciativa per plantejar propostes.

Descoberta de l'entorn:

- Distinció de les característiques principals d'un grup.
- Observació, exploració i ús d'alguns objectes relacionats amb les dinàmiques grupals.
- Experimentació de la funcionalitat d'un equip.
- Respecte i valoració de les diferents tasques de l'equip.
- Expressió individual i col·lectiva de les dimensions d'un equip, a través de diferents llenguatges.
- Ús de diferents recursos gràfics per recollir i comunicar les observacions.
- Respecte dels elements de l'entorn natural i social.

Comunicació i llenguatges:

- Interès per escoltar textos relacionats amb l'equip.

- Comprensió d'idees clau davant diferents explicacions d'un equip i preguntes posteriors.
- Participació activa en converses sobre diferents temes que sorgeixin, relacionats amb la temàtica, compartint descobriments, hipòtesis, desitjos.
- Coneixement i utilització de vocabulari específic relacionat amb les dinàmiques.
- Ús del dibuix per expressar preferències i aprenentatges.

3.5.2.2 Activitats

Com bé s'ha esmentat anteriorment, la seqüència didàctica està formada per unes activitats de les quals el tema principal és el treball cooperatiu. Més endavant, a l'annex 5, hem adjuntat algunes fotografies dels infants realitzant les activitats.

Activitat inicial	Títol: ClassDojo
Explicació: Aquesta activitat, en ser la primera es basa en la motivació dels infants. Se'ls hi presenta el programa "ClassDojo" i el terme del qual significa el treball cooperatiu. Primer de tot es fa asseure als infants davant de la pissarra digital, perquè seguidament se'ls hi posarà dos vídeos. El primer vídeo tracta sobre el treball cooperatiu, on es mostren diverses situacions en què diferents animals s'ajuden entre si com un grup. Un cop acabat el primer vídeo, se'ls hi pregunta que és el que han vist perquè reflexionin. El següent vídeo tracta sobre una situació d'equip, però en aquest cas amb els personatges de "ClassDojo", un cop hagi finalitzat es fa una petita reflexió com al vídeo anterior. Tot seguit, se'ls presenta la seva classe amb els personatges que ells mateixos han escollit. Cada alumne és un petit monstre, i es fa un dibuix que simula la classe, amb les seves taules i els monstres situats en la taula que correspon. Per a fer-ho més dinàmic, cada alumne enganxarà el seu monstre al dibuix de l'aula. Objectius: - Conèixer que és el treball cooperatiu. - Reflexionar sobre els vídeos vistos. - Tenir iniciativa a l'hora de comentar els vídeos. - Participar de manera activa.	

- Conèixer els personatges de la història: ells. Material: - Pissarra digital - Esbós de la classe amb els monstres.	
Espai: aula Temps: 30 minuts	
Criteri d'avaluació: 1. Saben què és el treball cooperatiu 2. Reflexionen sobre el vídeo vist 3. Participen de manera activa 4. Mostren iniciativa a l'hora de parlar	Indicadors: 1. Si/No 2. Si/No 3. Si/No 4. Si/No

Activitat inicial	Títol: Tutoria grupal
Explicació: L'activitat tracta sobre fer una tutoria grupal, en la que els infants parlen i expressen de com se senten a la classe, o d'algunes situacions conflictives que els hi ha passat durant el curs. Després d'haver comentat, es fa un llistat de millores o d'estratègies per a millorar aquests comportaments. Un cop s'hagi acabat la tutoria grupal, se'ls hi fa veure que ells són un grup i llavors se'ls hi fa fer un crit de guerra tots junts. Objectius: - Expressar els seus sentiments - Proposar millores de comportament - Reflexionar sobre situacions conflictives - Actuar com un equip Material:	

- No es necessita cap, ja que es tracta de parlar amb ells i escoltar-los.	
Espai: aula	
Temps: 30 minuts	
Criteri d'avaluació: 1. Han expressat els seus sentiments 2. Han pensat alguna millora de comportament 3. Reflexionen sobre alguna situació conflictiva 4. Han fet el crit de guerra	Indicadors: 1. Si/No 2. Si/No 3. Si/No 4. Si/No

Activitat TEI	Títol: El jardiner
Explicació: El grup se situa fent dues fileres, una davant de l'altre a un o dos metres de distància, representant un passadís. La primera persona que fa de jardiner, ha de passar pel passadís amb els ulls tancats. Els arbres el guiaran suaument per aconseguir que arribi al final de l'itinerari. Es va canviant de jardiner fins que passen tots. Si algun infant no vol sortir, es pot insistir però sense pressionar-lo. Després es fa una rotllana per explicar com s'han sentit. Objectius: - Participar de manera activa - Ajudar a l'infant amb els ulls tancats Material: - Mocador per a tapar els ulls.	

Espai: aula	
Temps: 20 minuts	
Criteri d'avaluació: 1. Han participat com a jardiner 2. Han ajudat al que feia de jardiner	Indicadors: 1. Si/No 2. Si/No

Activitat desenvolupament	Títol: Autoretrat
Explicació: Cada infant s'ha de dibuixar a ell o ella mateixa fent alguna cosa que li agradi o amb persones que estimen. Després ens posarem en rotllana i cada nen/a ho comentarà davant la classe. Per a pujar l'autoestima de cada nen/a el seu company haurà de dir alguna cosa positiva del dibuix del seu company/a. Objectius: - Representar alguna cosa positiva - Explicar el seu dibuix amb llibertat - Dir alguna cosa bonica al seu company/a Material: - Paper per a dibuixar - Llapis i colors	
Espai: aula	
Temps: 30 minuts	

Criteri d'avaluació: 1. Han dibuixat alguna cosa bonica 2. Expliquen el seu dibuix sense cap mena de vergonya 3. Diuen alguna cosa bonica a un company/a	Indicadors: 1. Si/No 2. Si/No 3. Si/No
--	--

Activitat desenvolupament	Títol: Qui soc?
Explicació: Els infants formen una rotllana, un d'ells surt al mig i se li tapa els ulls. La mestra escollirà un nen o una nena perquè es posi davant de l'infant que té els ulls tapats i ell mateix haurà de tocar-li la cara per endevinar qui és el nen o la nena que està al seu davant. Objectius: - Estar en contacte l'un amb l'altre - Endevinar l'infant que té al davant - Participar en l'activitat Material: - Mocador per tapar els ulls	
Espai: aula Temps: 30 minuts	
Criteri d'avaluació: 1. Toquen sense gens de por a l'altre infant 2. Han endevinat l'infant que tenia davant 3. Han participat de manera activa	Indicadors: 1. Si/No 2. Si/No 3. Si/No

Activitat desenvolupament		Títol: El món de colors
Explicació: Els infants es posen en fila i amb els ulls tancats. La mestra els hi posa un gomet de color al front. Hi haurà 4 colors: blau, negre, verd i groc. Se'ls hi enganxarà a l'atzar, excepte un infant que se li posarà el gomet d'un color diferent: platejat. Els infants s'hauran d'agrupar segons el color del gomet mitjançant gestos i ajudant a altres companys, com per exemple portant-los cap algú altre que tingui el mateix color. Després es comentarà com s'han sentit. Objectius: - Comunicar-se per mitjà de gestos - Identificar el seu grup de color - Ajudar-se els uns als altres - Expressar com s'han sentit Material: - Gometes de 5 colors.		
Espai: aula Temps: 30 minuts		
Criteri d'avaluació: 1. S'han comunicat per mitjà de gestos 2. S'han ajudat entre ells 3. Han identificat el seu grup 4. Han expressat els seus sentiments		Indicadors: 1. Si/No 2. Si/No 3. Si/No 4. Si/No

Activitat desenvolupament	Títol: Afecte no verbal
Explicació: Un infant es posa al mig de la rotllana amb els ulls tancats, quatre nens s'aixequen i li fan mostres d'afecte no verbal (agafar-li la mà...). Després canvia la persona del mig. Si algun infant no vol sortir, es pot insistir però sense pressionar-lo. Es va canviant la persona del mig fins que passen totes, però per no allargar l'activitat, es pot fer en diversos dies. Després es farà una rotllana i comentarem com s'han sentit. Objectius: - Fer mostres d'afecte als companys - Participar de manera activa Material: - Mocador per a tapar els ulls	
Espai: aula Temps: 30 minuts	
Criteri d'avaluació: 1. S'han fet mostres d'afecte 2. Han participat a l'hora de fer mostres d'afectes i de posar-se al mig	Indicadors: 1. Si/No 2. Si/No

Activitat desenvolupament	Títol: Presa de decisions
Explicació: La mestra els posarà en una situació que serà la següent: estan en una illa deserta amb els seus companys d'equip. Que és el que s'emportarien?	

Llavors es dibuixarà en una pissarra les diferents opcions, per així fer-ho més dinàmic i visual. Les opcions seran les següents: una pilota, una tauleta de xocolata, un got de llet, una llibreta amb un llapis, una tauleta per jugar i un abric.

Entre tots hauran d'escollir només dues coses.

Objectius:

- Arribar a una decisió
- Comunicar-se entre ells
- Evitar discussions

Material:

- Pissarra per a dibuixar els objectes

Espai: aula

Temps: 1 hora

Criteri d'avaluació:

1. Han arribat a una decisió
2. No han discutit
3. S'han comunicat entre ells

Indicadors:

1. Si/No
2. Si/No
3. Si/No

Activitat desenvolupament	Títol: Massatge amb teles de roba
Explicació: Aquesta és una activitat en què els infants per parelles s'hauran de fer un massatge mútuament amb teles de roba. Això servirà per a relaxar-se i establir un contacte. Objectius: - Fer un massatge a la teva parella - Establir contacte - Participar de manera activa Material: - Teles de roba	
Espai: aula Temps: 5-10 minuts	
Criteri d'avaluació: 1. S'han fet un massatge mútuament 2. Han establert contacte 3. Participen de manera activa	Indicadors: 1. Si/No 2. Si/No 3. Si/No

Activitat desenvolupament		Títol: Construccions
Explicació: Entre els membres de l'equip hauran de construir una casa amb peces de Lego. Objectius: - Construir una casa entre tots. - Evitar conflictes - Participar de manera activa Material: - Peces de construcció		
Espai: aula Temps: 1 hora		
Criteri d'avaluació: 1. Han construït entre tots una casa 2. Han tingut algun conflicte 3. Han participat tots els membres de l'equip.		Indicadors: 1. Si/No 2. Si/No 3. Si/No

Activitat desenvolupament		Títol: El full giratòri
Explicació: La mestra els hi dona a cada grup un dibuix per pintar, primer es deixarà al mig de la taula. Un cop la mestra hagi repartit els dibuixos, dirà de manera aleatòria, quin és el membre que començarà primer. Amb un instrument o amb la seva veu, anirà dient canvi. Llavors el membre del grup que estava pintant li passarà al seu company o companya del costat. I així successivament fins que acabin de pintar el dibuix entre tots. Objectius: - Pintar el dibuix entre tots - Evitar conflictes - Participar de manera activa Material: - Dibuix per pintar - Llapis i colors Espai: aula Temps: 45 minuts		
Criteri d'avaluació: 1. Han pintat el dibuix entre tots 2. Ha hagut conflictes 3. Han participat tots els membres de l'equip		Indicadors: 1. Si/No 2. Si/No 3. Si/No

Activitat desenvolupament	Títol: Ens ordenem.
Explicació: Els equips estaran repartits per la classe, la mestra anirà dient instruccions com per exemple: ordeneu-vos de més alt a més baix. I entre tots els membres de l'equip ho hauran de fer. I així amb diverses indicacions. Objectius: - Treballar en equip - Ajudar-se els uns als altres - Evitar conflictes - Participar de manera activa Material: - No és necessari cap material	
Espai: aula Temps: 30 minuts	
Criteri d'avaluació: 1. Han treballat en equip 2. S'han ajudat mútuament 3. Han tingut algun conflicte 4. Han participat tots els membres de l'equip	Indicadors: 1. Si/No 2. Si/No 3. Si/No 4. Si/No

Activitat de síntesi	Títol: Autoavaluació
Explicació: La mestra posarà el "ClassDojo" a la pissarra digital. I en comptes de posar ella els punts als equips, seran ells mateixos que se'ls posaran. Comentant diversos aspectes i sent sincers els uns amb els altres. (annex 3) I així es conclourà el projecte de treball cooperatiu. Objectius: - Autoavaluar-se com a equip - Reflexionar sobre el seu comportament com a equip - Participar de manera activa Material: - Pissarra digital	
Espai: aula Temps: 30 minuts	
Criteri d'avaluació: 1. Han sabut autoavaluar-se 2. Han reflexionat sobre el seu comportament com a equip 3. Han participat tots els membres de l'equip a l'hora de parlar	Indicadors: 1. Si/No 2. Si/No 3. Si/No

3.5.3 Instruments d'observació

Com bé s'ha esmentat anteriorment, per a la recollida de dades s'ha volgut utilitzar el diari de camp i una enquesta als infants implicats. Pel que fa al diari de camp es fa per mitjà del programa de "ClassDojo", on es poden recollir les dades necessàries per a veure aquest canvi

evolutiu des de la primera sessió fins a la darrera (Annex 4). Hem volgut utilitzar aquest recurs, ja que ens permet fer un recull de dades més sistemàtic i ordenat perquè podem penjar fotografies i publicar les activitats que es fan en el dia a dia, i això ens facilita a l'hora de fer un seguiment sobre l'evolució i el progrés que fa la classe, en comparació a un diari de camp tradicional. Tot i així no hem deixat de banda els aspectes clàssics com són: una tècnica sistemàtica, estructurada, ordenada i prèviament dissenyada.

En l'article *El diari de camp com a material de reflexió i aprenentatge de l'alumne del pràcticum* d'Albertín Carbó (2009), s'explica que el diari de camp és un registre on es descriuen situacions, activitats, relacions, etc., emmarcades en un temps que el mateix autor ha viscut. S'utilitza normalment com a eina de recerca universitària.

És important no confondre el diari de camp amb una agenda personal, ja que pot compartir certes semblances, però, en realitat, es fa servir per a realitzar un seguiment exhaustiu dels esdeveniments i experiències que acompanyen a l'autor dins de la seva recerca.

Segons Zabalza (2004), existeixen diferents modalitats d'aquesta eina:

- Quadern de camp: es registren observacions estructurades amb relació a determinats temes.
- Diari personal: format per anotacions amb observacions i experiències subjectives.
- Agenda personal: anotacions de contactes, entrevistes.

En aquest cas, la modalitat que s'ha fet servir són les dues primeres, ja que es volen anotar diverses observacions de gran importància, estructurades segons el dia i l'activitat, i a més, experiències que es van vivint amb els infants, acompanyades de fotografies.

Aquest instrument d'observació ajuda a plantejar-nos preguntes a nosaltres mateixos, això porta a la reflexió. Aquesta eina garanteix un nivell d'autoconsciència dels processos d'assoliment de competències professionals, i, per tant, del nivell d'aprenentatge; pel coneixement del mateix autor, del que està fent, això li aporta una certa autonomia en les seves accions, seguretat, autoafirmació i autocrítica; i finalment, possibilitats de modificar la pràctica i a si mateix.

Pel que fa a l'enquesta, és un procés d'investigació que, mitjançant un qüestionari, recull informació i dades de manera quantitativa. Les preguntes que formen aquesta enquesta estan relacionades amb el treball cooperatiu que es treballarà durant aquest període de temps que dura la investigació. En aquest cas, es vol aplicar l'enquesta als equips base de la classe, ja que són ells els protagonistes d'aquesta investigació, i es podrà observar si hi ha millora o no. Es farà de

manera que la mestra cridarà a cada equip, i els hi farà unes preguntes on ells només hauran de contestar amb un si o un no. Després d'haver fet aquesta enquesta, es passaran els resultats al programa "ClassDojo" i es valoraran per saber si la investigació ha sigut positiva o no ha funcionat. Aquesta enquesta ha estat validada per a una professional en l'àmbit de l'educació amb molts anys d'experiència en l'exercici docent. A continuació, es mostra la graella amb les preguntes que ells van respondre:

Pregunta:	SI	NO
Heu participat en totes les activitats?		
Heu participat tots els del grup?		
Heu treballat com a equip?		
Us heu enfadat entre vosaltres?		
Us heu ajudat els uns als altres?		
En algun moment no us heu sentit part de l'equip?		

4. RESULTATS

Al principi d'aquest projecte es va observar una situació difícil en la qual els infants no s'acceptaven entre ells i no actuaven com a un grup. Hi havia rebuig per part d'alguns infants i males conductes que feien que no es comportessin com a tal. Tots aquests comportaments es van veure mentre realitzàvem les pràctiques de 4t.

Quan es va dur a terme la primera sessió, vam poder observar que els infants sabien que era el que significava treball cooperatiu, de fet van sorgir molts comentaris positius referents al tema. Tot i que quan es va fer la primera assemblea per a poder parlar dels problemes que tenien

cadascú i de com es sentien a la classe, vam poder destacar aquesta distància que hi ha entre ells. Un cop vam acabar l'assemblea, vam proposar de que cada equip fes un crit de guerra i es fessin una abraçada. A alguns dels equips ho feien tots, però cal destacar que hi havia infants que no es sentien còmodes i, per tant, no la van voler fer.

En el segon dia, és a dir, a la segona sessió, vam voler treballar la confiança del grup en conjunt. Vam dur a terme l'activitat explicada anteriorment que s'anomena "El jardiner".

Molts van estar participatius, però hi havia algun que altre infant que encara no tenia la confiança suficient com per fer aquell repte i deixar-se guiar pels companys i companyes. Així que vam haver de treballar-ho més per a que els nostres objectius es poguessin aconseguir.

Un cop anaven passant els dies, la mestra sempre comentava que havien millorat en aspectes de conducta cadascun d'ells, i que com a grup estaven començant a funcionar perquè s'ajudaven entre ells, hi havia més inclusió que no rebuig, etc. En aquell moment estàvem veient que el grup evolucionava i que això començava a donar resultats favorables. Així que vam continuar donant-li més importància, i de fet, la mestra cada vegada s'implicava més en veure que tot funcionava.

Això comentat anteriorment es va començar a veure en la tercera sessió, en la que havien de jugar a un joc on havien d'estar en més contacte. Aquest joc està explicat en un dels apartats anteriors que es diu "Qui soc?". Vam voler que agafessin més estima entre ells i vam pensar que aquesta seria molt bona activitat per a que es toquessin sense violència, i va ser així. Es va poder observar que l'infant que tenia l'etiqueta de agressiu, va anar desapareixent. I l'infant que no se sentia integrat, va estar molt participatiu i content. De fet tot el grup va estar divertint-se i content.

Una de les sessions que més ens va impactar, va ser quan vam fer l'activitat del "Món de colors", perquè vam escollir al "líder" del grup per a que es quedés sol amb el seu color. No per fer-lo sentir malament, sinó per a que se'n adones de que rebutjar algú està lleig. Va ser ell mateix que va dir que no es va sentir gens bé, perquè s'havia sentit sol. Però els seus companys van trobar una solució, i va ser adoptar-lo en el grup de color que ells tenien. Un cop es va sentir un altre vegada estimat, li vam canviar de color el gomet i es va posar content. Des d'aquell moment vam veure que justament aquest infant va canviar la seva manera de veure als companys que apartava del seu costat i ara sí que formen un grup.

Tot i el que hem comentat anteriorment, encara s'havien de fer canvis d'actitud i treballar més el tema treball cooperatiu. Les següents sessions van millorar exponencialment, ja que, al principi, tot eren discussions, no tots els equips, però si en algun equip sempre hi havia dos enfadant-se i els altres dos intentant solucionar-ho. D'utilitzar la violència com a expressió de ràbia i no actuar com a equip, van aprendre a utilitzar la comunicació com a mediació per a solucionar tots els conflictes que en aquell moment hi havia.

Fora de les sessions on es treballava només el treball cooperatiu, vam poder observar al llarg del dia tot el que havíem aplicat del ClassDojo i els monstres, era la seva motivació en el dia a dia. I és per això que van començar a actuar com a un bon grup durant tot el dia i no només quan es feia activitats sobre el tema. A l'hora de l'esbarjo, es podia observar la unió i la inclusió que s'havia aplicat en els infants, la acceptació d'aquells que eren menys acceptats, i de com ara juguen tots junts a jocs que no són de caràcter agressiu. Ara juguen més a carreres o al famós joc del pica paret, o al pilla-pilla.

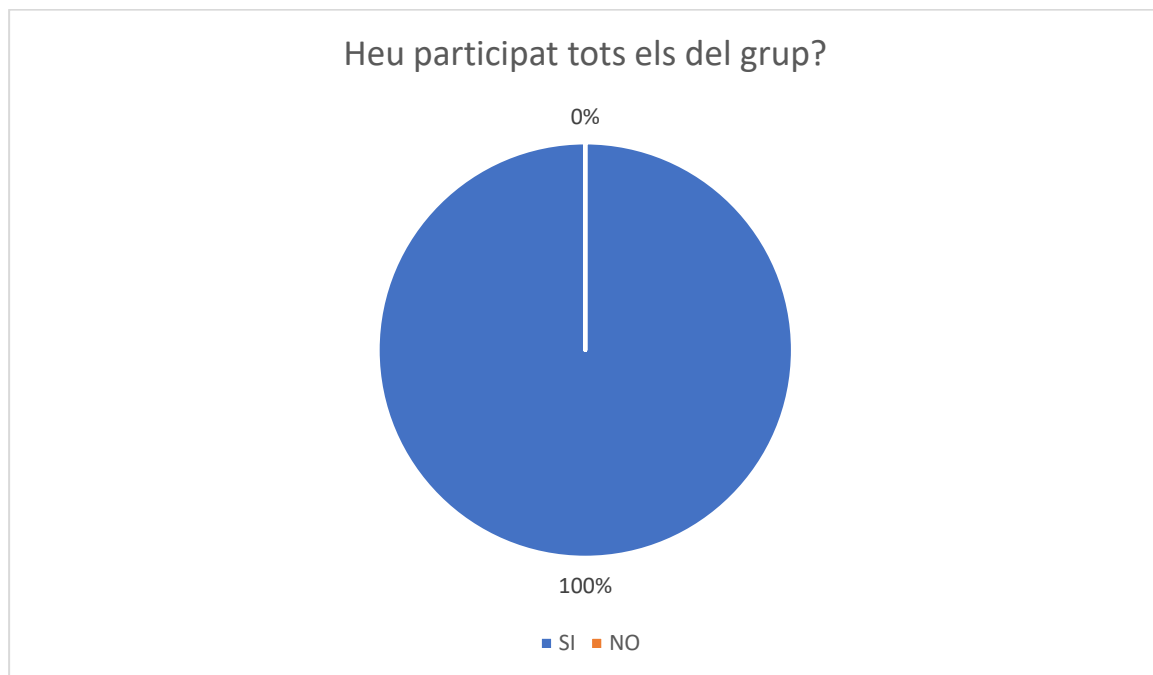
Tot aquest recopilatori d'observacions es van anar anotant al diari de camp (annex 4) que en aquest cas és el "ClassDojo", on hem pogut anotar els canvis des del primer dia fins l'últim. A més, de les observacions i millores que estava observant la mestra i anàvem comentant i comparant després de cada sessió realitzada.

A part d'escollar els comentaris de la mestra i de posar-ho en comú amb ella, vam voler saber què en pensaven els petits de tot això, i de veure si realment sentien que havien canviat com a grup-classe. És per això que al ser els protagonistes de tot aquest projecte, vam voler saber-ne la opinió de tots ells. I, per tant, se'ls hi va passar una petita enquesta amb unes preguntes molt senzilles en les que ells havien de contestar com a equip. A continuació, es mostren unes gràfiques en el que es pot veure els resultats obtinguts de les enquestes en cada una de les preguntes anteriorment esmentades:

Com es pot veure i tal com hem esmentat anteriorment són preguntes senzilles en els que ells van contestar només amb un si o un no. Un cop van acabar de respondre, cada equip tenia les seves opinions i els seus comentaris, així que es va preguntar a cada equip si volien dir alguna cosa de més i si es volien expressar de com s'havien sentit. Aquest projecte el vam acabar amb una assemblea en el que tots podien dir el que volguessin.

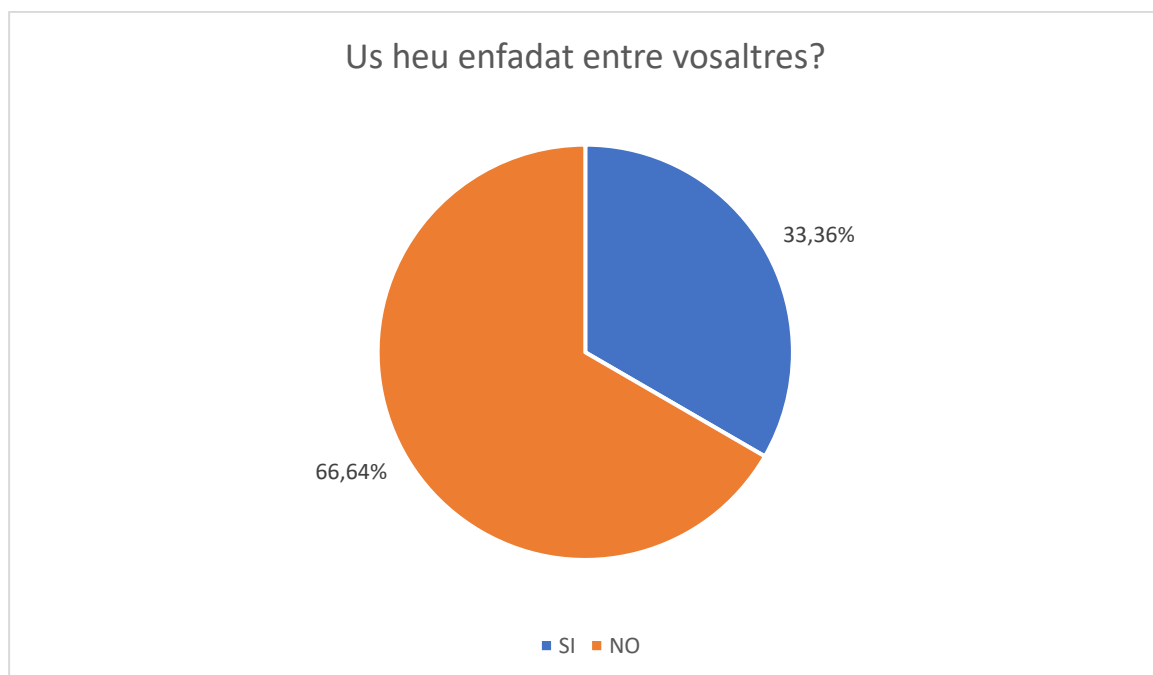
En aquesta gràfica es va obtenir una resposta del 100%, perquè tots els infants es van veure motivats i participatius a l'hora de realitzar les activitats explicades anteriorment.

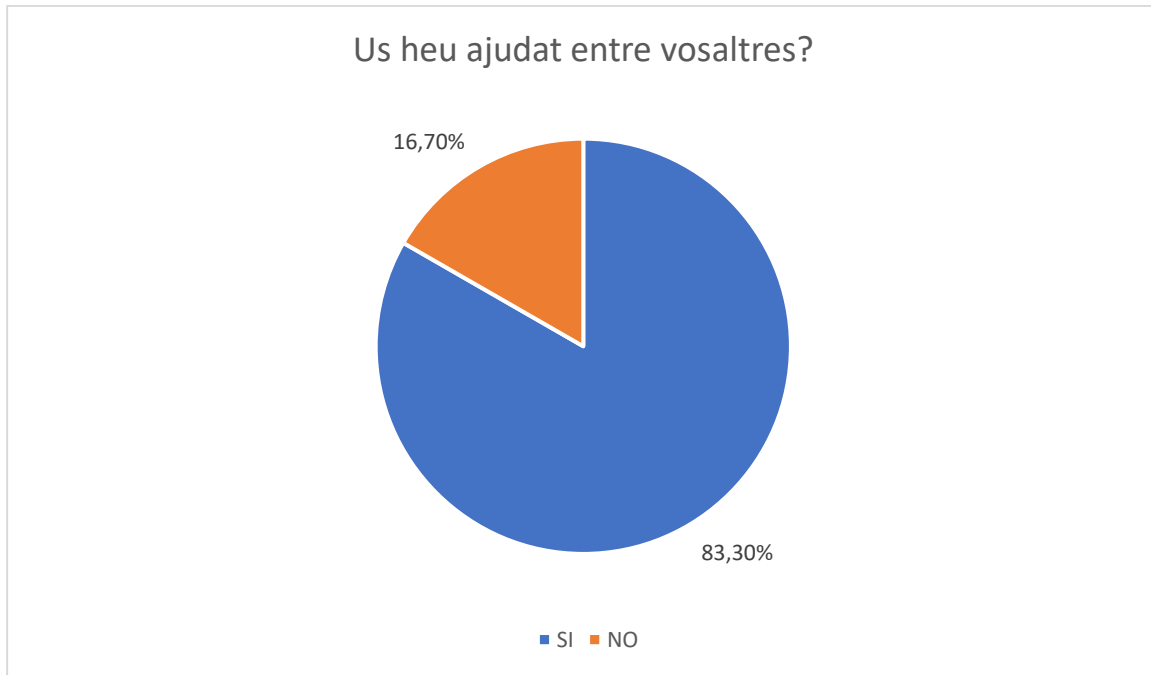
Aquesta gràfica es pot relacionar amb l'anterior, perquè al haver participat tots, no va haver cap membre d'algun grup que no hi participés. Així que es va obtenir una resposta del 100% positiva.

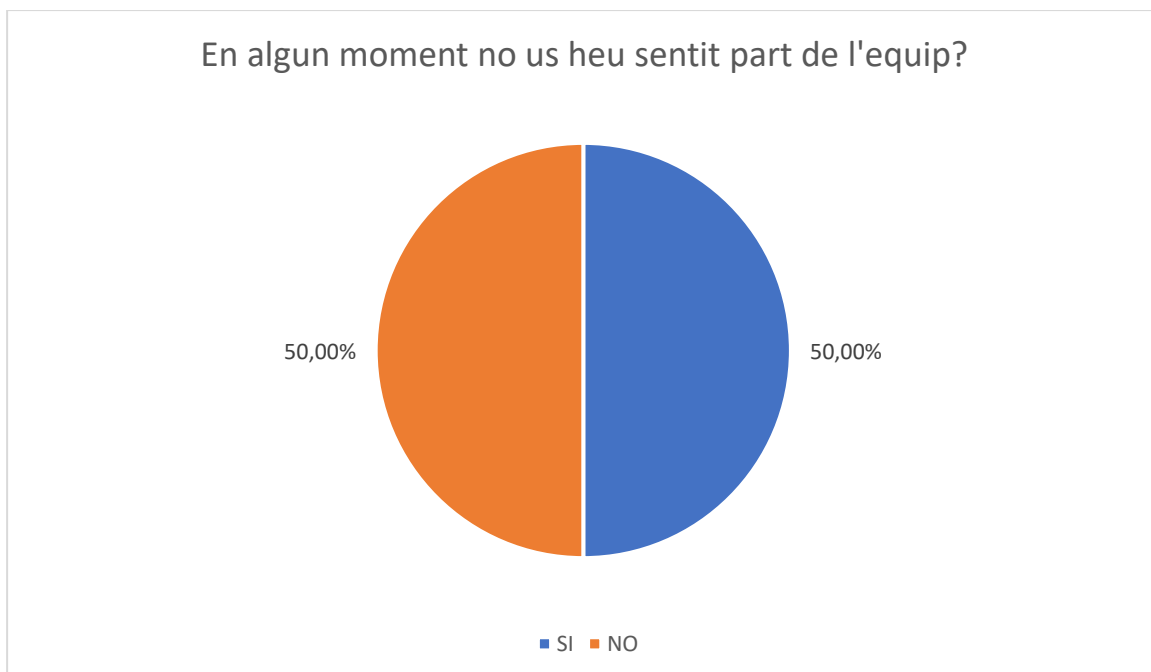
En aquesta, també es pot veure un resultat 100% positiu i favorable. Perquè tot i que al principi costava que es posessin a treballar en grup, al final ho acabaven fent i feien el possible per fer-ho bé.

En aquesta gràfica es pot observar que en dos grups (33,36%) hi ha hagut alguna discussió perquè tenien opinions diferents i no arribaven a un acord. Però un cop es parlava del problema i se'ls feia reflexionar, ho solucionaven i entraven en raó tots. Tot i així, aquest 66,64%, que és més de la meitat, no s'han discutit cap vegada, sinó que ho parlaven tot entre ells.

En la cinquena gràfica, queda reflectit algun dels comentaris que em feia algun infant com ara: *"Jo no he ajudat als altres"*, això es mostra en el petit percentatge d'un 16,70%. Tot i que després se'l feia dir el perquè i ell mateix al final deia que en algunes ocasions sí que havia ajudat.

I per últim, en l'última gràfica es pot observar els conflictes de la classe, en la meitat de grups un dels membre havien respost que si, ja que algun infant no se sentia part del grup abans

d'haver fet totes aquestes sessions del treball cooperatiu, però en el moment en què responien la pregunta, se'ls feia comparar a si ara mateix això havia canviat i si se sentien part del grup, i ells són els que van reflexionar i els que van dir que sí. I és aquí on realment es veu els resultats que aquesta metodologia serveix per a millorar les relacions socials entre ells.

5. CONCLUSIONS

Per concloure aquesta investigació, verificarem si s'han complert tots els objectius establerts i de quin mode es manifesten els aspectes importants per a la nostra recerca.

- Objectiu general 1: Conèixer com es pot millorar la inclusió a través del treball cooperatiu.

En primer lloc, s'ha pogut demostrar que, utilitzant aquesta metodologia es pot millorar la inclusió entre l'alumnat d'educació infantil. En crear uns equips base amb estratègies de manera que puguin millorar les relacions socials entre ells, això ha fet que s'acceptin un als altres, de manera que han participat en activitats on han hagut d'actuar com a equip. Per a treballar la inclusió, les principals activitats són en les sessions que hem treballat la tutoria entre iguals. En les quals havien de fer mostres d'afecte a un altre company. Això ha fet que els infants agafessin autoestima i, a més, se sentissin estimats pels altres.

Aquest objectiu es veu reflectit en les gràfiques mostrades anteriorment, ja que podem observar el resultat a la tercera gràfica en el que es mostra que el 100% dels infants responen que si a la pregunta següent: "*Heu treballat com a equip?*". També gràcies a les observacions que s'han anat fent durant totes les sessions, es pot comparar que al principi hi havia rebuig, com per exemple que a l'hora de fer alguna activitat o joc, l'infant al que li feien rebuig sempre es quedava sol i ningú volia anar amb ell. Però a mesura que s'ha anat treballant el mètode cooperatiu, s'han anat ajuntant fins que al final ha passat a ser un més del grup. I finalment, s'ha pogut resoldre aquest conflicte gràcies al treball cooperatiu. Per tant, transcendeix a les classes estrictament i la dinàmica del grup en altres àmbits és millor, hi ha més cohesió i inclusió.

- Objectiu específic 1: Esbrinar l'impacte que tenen en el grup les activitats per a treballar cooperativament.

En segon lloc, s'ha pogut esbrinar l'impacte que produeixen les activitats del treball cooperatiu en el grup. Com bé s'ha esmentat anteriorment, aquesta classe des d'un principi era conflictiva

a l'hora d'actuar com a grup. És per això que a mesura que s'anaven aplicant certes activitats de treball cooperatiu, s'ha pogut demostrar el gran canvi que aquestes ha produït en els infants. S'ha pogut verificar, gràcies al diari de camp realitzat per mitjà de les observacions, en la primera activitat en equip, va comportar certa dificultat entre els membres perquè tenien opinions diferents, o bé actuaven per si sols sense fer-ne cas dels altres. Però quan s'anava treballant més i més amb aquesta metodologia, es va poder veure una gran evolució del comportament del grup. Ja no actuaven per si sols, tenien en compte als seus companys, ja no adoptaven rols sinó que tots tenen el mateix paper a la classe. En aquest moment és on es notava aquest gran impacte que tenen les activitats del treball cooperatiu en el grup-classe. Un clar exemple on es mostra aquesta evolució és que a l'activitat de presa de decisions, hi havia un infant que només decidia el que ell volia, i de fet, no respectava la opinió dels altres. Això es va voler treballar durant la investigació, i es va veure una clara evolució quan es va fer l'activitat del full giratori, on l'infant respectava als seus companys i quan havia de ser el torn d'un altre i ell l'havia de passar, ho feia amablement sense discutir.

- Objectiu específic 2: Analitzar com es sent l'alumnat treballant cooperativament.

En tercer lloc, s'ha volgut treballar els sentiments de l'alumnat, perquè és molt important que se sàpiguin expressar sense por que pensaran els altres. A més, per a ser millor com a grup és important que treballin la confiança i l'autoestima envers ells mateixos i als altres. Durant aquest projecte, s'ha dut a terme diferents activitats com per exemple les de tutoria entre iguals en les quals han pogut treballar aquests dos aspectes que s'ha esmentat anteriorment. També en la primera sessió, ja es va voler treballar aquesta expressió, perquè tots poguessin obrir-se i explicar com se sentien des d'un principi dins del grup. A mesura que s'anava realitzant les diferents sessions, en finalitzar-les sempre es feia una petita assemblea per a preguntar com s'havien sentit i si havien tingut alguna dificultat amb els companys. És un aspecte molt important a treballar, perquè no han de tindre por a dir el que pensen, i sobretot, per saber com estan i com se senten respecte als seus companys. Com a resultat d'això, s'ha demostrat que el grup se senti més ajudat i no tingui aquesta vergonya de parlar i dir el que vulguin dir.

- Objectiu específic 3: Comparar les relacions entre els membres de la classe abans i després de treballar cooperativament.

En quart lloc, s'ha pogut dur a terme una comparació de les relacions socials que hi havia entre els alumnes de la classe, des d'abans d'iniciar el projecte fins al final. Al llarg de la investigació, s'ha pogut veure aquest canvi, ja que al principi era un grup en el qual hi havia molts problemes socials com per exemple el rebuig que mostraven cap a un dels membres, o per exemple el que no se sentia part del grup perquè no l'integraven suficient. Per a canviar això, els equips base, com ja s'ha comentat anteriorment, es van formar amb estratègies per a la millora de les relacions socials. Un dels majors canvis ha sigut la inclusió del nen al qual feien rebuig, el qual actualment es pot veure molt integrat amb els altres companys i com han canviat les situacions en el dia a la classe. A part d'aquests canvis, hi ha hagut d'altre com també el que sempre estava sol i no se sentia còmode amb els altres companys, això feia que sempre estigues apartat i no jugués mai amb els altres. La qual cosa també ha canviat, ja que gràcies a aquesta cooperació, l'infant juga cada dia amb els seus companys i se sent més integrat que mai. I un altre aspecte a comentar, era l'infant que se sentia el "líder" de la classe, que treballant en el joc explicat anteriorment que s'anomena El jardiner, ha fet que s'adonés que tots han de ser iguals, i que ningú és superior a ningú. En adonar-se que sentir-se sol no li va agradar gens, va fer que sentís el que sentien alguns dels seus companys. Mitjançant les observacions que es van fer al diari de camp i en el resultat de l'enquesta, es pot veure com realment ells se senten que ho han fet molt bé i han treballat junts.

En cinquè lloc, s'ha dut a terme una avaluació per part de la mestra, per part de l'investigador i per part dels alumnes. La qual consistia en l'observació i l'anotació dels canvis en el programa de "ClassDojo", i també una autoavaluació per part dels alumnes en format d'enquesta en la qual ells mateixos han pogut opinar i posar-se nota de com ho havien fet i de com s'havien sentit.

També cal fer referència al programa aplicat en aquesta investigació, el "ClassDojo". El qual ha servit com a eina per pensar activitats, també ha servit per a motivar als infants de manera que tots tinguessin un personatge a l'hora d'executar les activitats. I a més, és un diari de camp en el qual hem pogut anotar tota la història de la classe, des del primer dia fins a l'últim.

D'altra banda, no tot ha sigut perfecte ni tampoc ha sigut fàcil de treballar-ho, perquè, com bé s'ha explicat anteriorment en el marc metodològic, és un grup que és difícil de portar i que requereix molta paciència. Al principi de tot, teníem dubtes de si això realment funcionaria, però a la llarga tot va donar els seus fruits. Encara que no deixem de pensar que aquesta

metodologia del treball cooperatiu s'hauria de treballar de més petits, perquè si no sempre hi poden haver aquestes dificultats entre ells.

I que, per molt que aquest projecte hagi arribat al seu final, això no vol dir que no s'hagi de seguir treballant, perquè si amb tot el que s'ha aconseguit fins ara es perd, llavors s'haurà de tornar a començar de zero. Com bé hem dit anteriorment, el treball cooperatiu s'ha de treballar des de l'inici fins al final de la seva educació, perquè ens fa créixer com a persones i comporta una millora en el seu aprenentatge.

Finalment, s'ha de dir que se'ls veia molt implicats i motivats pel tema, i que se'ls veia realment interessats per a poder participar i millorar com a grup. A més, la tutora va veure un resultat tan positiu que va voler seguir treballant amb aquesta metodologia que s'havia proposat. Tots van posar de la seva part i és per això que els resultats han sigut positius i favorables.

6. BIBLIOGRAFIA

- Albertín, P., Cabruja, T., Caparrós, B., Serrat, E., Viñas, F., i Villar, E. (2004). El diario de campo como material de reflexión y aprendizaje del alumno/a del prácticum en *III Congrès Internacional de Docència Universitaria i Innovació. Llibre de Resums*. Barcelona/Girona: IDSIA.
- Arnal, J. (1992). *Investigación educativa. Metodologías de investigación educativa*. Barcelona: Labor.
- Bisquerra, R. (2009). *Metodología de la investigación educativa*. Madrid: La Muralla.
- Capsir, S., i Morell, D. (2019). El valor del treball en equip. *Bromera.TXT*, 22, pp. 3-9.
- Cousinet, R. (1967). *La escuela nueva*. Barcelona: Luis Miracle.
- De Moya Martínez, M., i Madrid Vivar, D. (2015). La Educación Infantil que queremos: investigaciones y experiencias. *La Facultad De Educación De Albacete*.
- Dewey, J. (1971). *Democracia y educación*. Buenos Aires: Losada.
- Domingo, J. R. (1991). *El treball cooperatiu. L'organització social de l'ensenyament i l'aprenentatge*. Barcelona: Barcanova.
- Fabra, M. (1992). *El professorat de la Reforma*. Barcelona: Trillas.
- Fabra, M. (s.d.). *Técnicas de grupo para la cooperación*. Barcelona: CEAC.
- Finnemore, M., i Sikkink, K. (2001). The constructivist research program in international relations and comparative politics. *Annual Review of Political Science*, 4, pp. 391-416.
- Forman, E., i Cazden, C. (1984). *Perspectivas vygotskianas en la educación. El valor cognitivo de la interacción entre iguales*.
- Forner Martínez, A. (2000). Investigación educativa y Formación del Profesorado. *Revista interuniversitaria de formación del profesorado*, 39, pp. 33-50.
- Generalitat de Catalunya. (2017). *DECRET 150/2017. Diversitat i inclusió*. Recollit de <http://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/>
- González, E. (15 / Maig / 2017). *Treball individual, en parelles, en grup cooperatiu i en gran grup*. Recollit de <https://blocs.xtec.cat/xcbprojecte225/2017/05/15/treball-individual-en-parelles-en-grup-cooperatiu-i-en-gran-grup-2/>

- Guilera, J. (3 / Octubre / 2018). *Mentelex*. Recollit de Aprenentatge i Reforç positiu:
<https://blog.mentelex.com/ca/aprenentatge/>
- Johnson, D., i Johnson, R. (1994). *An Overview of cooperative Learning*. Baltimore: Paul H. Brookes.
- Johnson, D., Johnson, R., & Holubec, E. (1999). *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Buenos Aires: Paidós.
- Johnson, R., i Johnson, D. (1997). Una visió global de l'aprenentatge cooperatiu. *Revista Catalana d'Educació Especial i Atenció a la diversitat*, 1 (1), pp. 54-64.
- Millera, M. J., i Oliveras Rovira, A. (2011). L'aprenentatge cooperatiu, una metodologia inclusiva per millorar l'aprenentatge i la cohesió social. *Àmbits de Psicopedagogia*, 33.
- Parrilla, A. (1992). *El profesor ante la integración escolar. Investigación y formación*. Capital Federal (Argentina): Cincel.
- Pearpoint, J. i Forest, M. (1999). *Aulas inclusivas*. Madrid: Narcea.
- Perret-Clermont, A. (1984). *La construcción de la inteligencia en la interacción social*. Madrid: Visor.
- Piaget, J. (1969). *Psicología y Pedagogía*. Barcelona: Ariel.
- Pujolàs, P. (2002). *Aprender juntos alumnos diferentes. Els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula*. Vic: Eumo.
- Putnam, J. (1993). *Cooperative Learning and Strategies for Inclusion. Celebrating Diversity in the Classroom*. Baltimore: Paul H. Brookes.
- Ràfols, M. E. (2019). *Aventures d'aprenentatge. Construir escola amb el treball per projectes*. Vic: Eumo.
- Sarramona, J. (1991). *Fundamentos de Educación*. Barcelona: Ceac.
- Skinner, J. (1977). *Sobre el conductismo*. Fontanella.
- Stainback, S. (2001). Components crítics en el desenvolupament de l'educació inclusiva. *Revista Catalana d'Educació Especial i Atenció a la diversitat*, 5 (1), pp. 26-31.
- Stainback, S. (2001). *Aulas Inclusivas*. Madrid: Narcea.

Stainback, S. (2001). *The Inclusions Movement: A goal for restructuring Education*.
Gallaudet University Press.

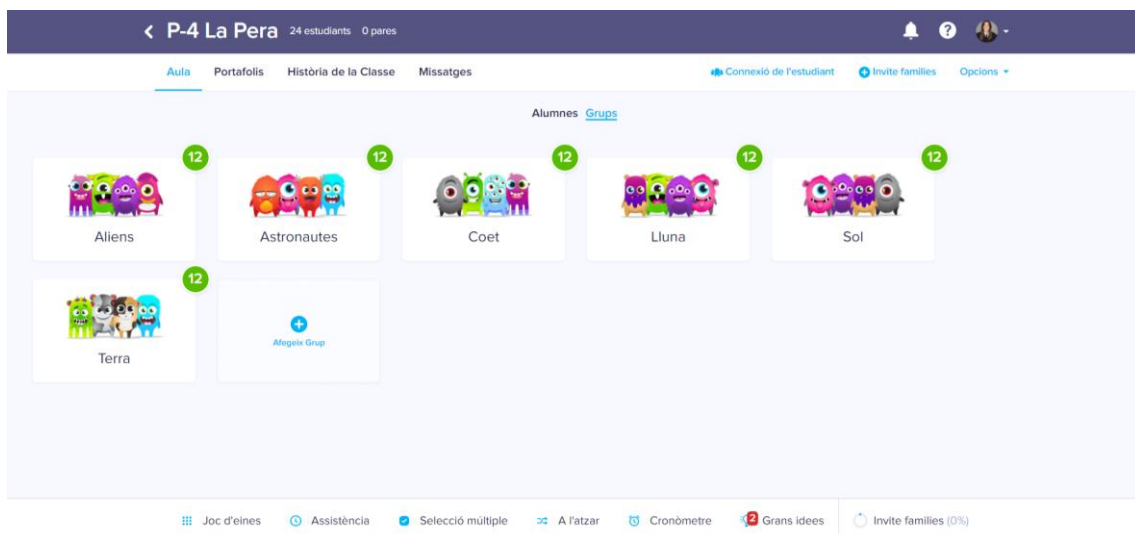
Zabalza, M. (2004). *Diarios de clase. Un instrumento de investigación y desarrollo*. Madrid:
Narcea.

7. ANNEXOS

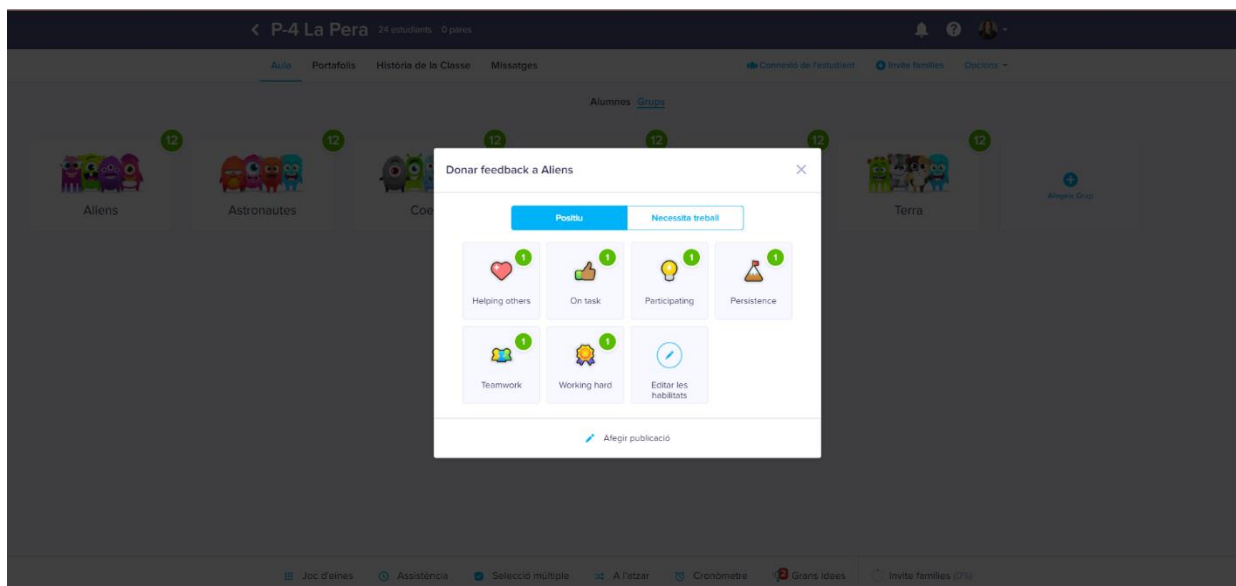
Annex 1: Racó del treball cooperatiu

Annex 2: “ClassDojo” equips base

Annex 3: “ClassDojo” tipus de puntuació

Annex 4: Diari de camp

Annex 5: Activitats

